

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління

Т.Ф. Бірюкова

« _____ » _____ 2022 рік

БЕЗПЕКА ВІД КРИМІНАЛЬНИХ ЗАГРОЗ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
очної (денної) і заочної форми здобуття освіти
спеціальності: 054 соціологія
освітньо-професійна програма: соціологія медіації і кримінології

Укладач: д. філос.н., доцент, завідувач кафедри соціології Скворець В.О.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № 1 від “31” серпня 2022 р.

Завідувач кафедри соціології
_____ В.О. Скворець

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 1 від “05” вересня 2022 р.

Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління
_____ Н.В. Горло

Погоджено
з навчально-методичним відділом

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни
		очна (денна) і заочна форма здобуття освіти
Галузь знань 05 – соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 3	Вибіркова
		Цикл дисциплін вільного вибору студента в межах Університету
Спеціальність 054 – соціологія	Загальна кількість годин – 90	Семестр:
		5-й
Освітньо-професійна програма Соціологія медіації і кримінології	Змістових модулів – 4	Лекції
		28 год.
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 12	Семінарські
		28 год.
		Самостійна робота
		34 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення бакалаврів із змістом науки про безпеку від кримінальних загроз та формування вмінь досліджувати кримінальні загрози та розробляти заходи управління безпекою.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Безпека від кримінальних загроз» є: ознайомлення студентів із теоретико-методологічними засадами дослідження безпеки від кримінальних загроз, механізмами протидії кримінальним загрозам, видами кримінальних загроз у житті суспільства, станом безпеки як критерієм протидії кримінальним загрозам; контроль засвоєння студентами теоретичних знань та формування вмінь і навичок у формі складання екзамену.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких **результатів навчання** (знання, уміння тощо) та **компетентностей**:

Студенти мають **знати**:

- теоретичні та методологічні засади аналізу безпеки від кримінологічних загроз;
- взаємозв'язок криміналу, бізнесу і держави в житті суспільства;
- теоретичні уявлення про соціогенез і криміногенез;
- роль моралі і права як засобів протидії кримінальним загрозам;
- про роль державної влади як засобу протидії кримінальним загрозам;
- про роль освіти як засіб протидії криміналізації соціуму;
- про життєустрій народу як фактор протидії кримінальним загрозам;
- про кримінальні загрози в економічній сфері;
- про кримінальні загрози в політичній сфері;
- про кримінальні загрози в соціальній сфері життя суспільства;
- про кримінальні загрози в соціокультурній сфері життя суспільства;
- про зміну характеру кримінальних загроз в інформаційному суспільстві;

- про становлення соціології безпеки;
- про вимірювання кримінальних загроз як передумову забезпечення безпеки міста.

Студенти мають **вміти**:

- аналізувати джерела з безпеки від кримінальних загроз;
- спиратися на концепції соціогенезу і криминогенезу при дослідженні безпеки від кримінальних загроз;
- досліджувати значення різних засобів протидії кримінальним загрозам;
- виявляти специфіку загроз у різних сферах суспільного життя;
- спиратися на соціологічний підхід у дослідженні проблем безпеки від кримінальних загроз;
- використовувати методики вимірювання кримінальних загроз для забезпечення безпеки міст.

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Участь у дискусії на семінарських заняттях
ЗК08. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.	Участь у дискусії на семінарських заняттях Написання есе
СК1. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.	Участь у дискусії на семінарських заняттях Тестування у системі Moodle
СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.	Участь у дискусії на семінарських заняттях Участь студентів у дебатному раунді
СК13. Здатність використовувати понятійний апарат та методологічний інструментарій соціології для дослідження управлінських, політичних та комунікативних процесів в гармонізації суспільства, розвитку соціологічної та правової свідомості, запобігання криміналізації суспільства, створення систем залучення молоді та всіх громадян до сталого розвитку, подолання насильства у різних соціальних відносинах, обігу кримінальних технологій (торгівлі людьми, корупції, бандитизму тощо), у вирішення складних, інтенсивних та різномасштабних конфліктів та професіоналізації медіаторів в українському суспільстві.	Участь у дискусії на семінарських заняттях Написання есе
ЗН17. Застосовувати теоретичні підходи та соціологічний інструментарій для аналізу комунікаційних процесів у сучасному суспільстві та вирішення проблем координації взаємодій різних соціальних груп.	Участь у дискусії на семінарських заняттях Написання есе
РН19. Застосовувати теоретичні підходи та соціологічний інструментарій для аналізу комунікаційних процесів у сучасному суспільстві та вирішення проблем координації взаємодій різних соціальних груп.	Індивідуальна робота студента – розробка програми соціологічного дослідження з проблем безпеки від кримінальних загроз.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Безпека від кримінальних загроз» пов'язана з такими курсами, що входять до структурно-логічної схеми освітньо-професійних програм «Соціологія» і «Соціологія медіації та криминології»: «Загальна соціологічна теорія», «Соціальна структура суспільства», «Методи збору соціологічної інформації», «Соціологічний аналіз документів», «Соціальні технології» і «Соціальне прогнозування», а також із таким компонентом навчальної діяльності як навчальна практика.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади дослідження безпеки від кримінальних загроз

Тема 1. Вступ до курсу «Безпека від кримінальних загроз»

Актуальність соціально-криминологічних досліджень. Кризовий стан суспільства. Соціальні хвороби. Соціальна діагностика, соціальна терапія, соціальна хірургія. Процес криміналізації суспільства. Суспільство і кримінальні структури в контексті суспільного відтворення. Особа і кримінальні групи. Кримінальна поведінка, кримінальні відносини. Об'єкт соціально-криминологічних досліджень. Предмет соціально-криминологічних досліджень. Комплексний характер методологічного інструментарію дослідження кримінального світу.

Тема 2. Кримінал, бізнес і держава в пострадянській Україні

Трансформація українського суспільства. Баланс соціального відтворення і трансформації. Сутність і призначення держави. Соціальні зміни в пострадянській Україні. Роль бізнесу в процесах трансформації. Суб'єкти первинного накопичення капіталу. Вплив корупції на життя суспільства. Роль криміналу в трансформації суспільства. Формування «тіньової економіки». Дослідження кримінального світу в пострадянській Україні (С. Кузін «Донецька мафія», А. Кочкіна «Кримський гамбіт»). Деградація правоохоронних органів. Кардинальна зміна співвідношення впливу держави, бізнесу і криміналу на соціальне управління в пострадянській Україні.

Тема 3. Теоретичні уявлення про соціогенез і криминогенез

Біблійна версія соціогенезу і криминогенезу. Природничо-науковий погляд на соціогенез і криминогенез (еволюційна теорія). Концепція природженого злочинця (Ч. Ломброзо). Матеріалістична версія прабатьківського гріха (З. Фройд). Метафізичні версії. Уявлення Ф. Ніцше про злочин. Анти-теорія людини (Маркіз де Сад). Марксистське трактування криминогенезу. Соціологічні версії соціогенезу та криминогенезу. Погляди Л. Гумпловича на злочин як соціальне явище. Соціогенез і криминогенез у поглядах М. Ковалевського і П. Сорокіна. Погляди Е. Дюркгейма на злочинність.

Змістовий модуль 2. Механізми протидії кримінальним загрозам

Тема 4. Мораль як засіб протидії кримінальним загрозам

Зміст поняття «мораль». Етика – теорія моралі. Зміст понять: добро, зло, честь, совість, обов'язок, соціальна справедливість, свобода, відповідальність, щастя, смисл життя. Мораль – регулятор суспільних відносин. Підстави моралі: традиції, звичаї і обряди; громадська думка; свідомість особистості. Моральна свідомість. Моральна норма. Моральна оцінка. Основні функції моралі: гуманізуюча, регулятивна, виховна, пізнавальна, комунікативна.

Тема 5. Право як засіб протидії кримінальним загрозам

Зміст поняття «право». Основні ознаки права. Основні функції права. Роль права у житті суспільства. Відмінності моралі та права. Роль права у функціонуванні соціального порядку. Кримінальне право. Кримінальний кодекс України. Злочин. Кримінальні правопорушення. Кримінальний проступок. Види кримінальних покарань. Правова свідомість.

Тема 6. Державна влада як засіб протидії кримінальним загрозам

Зміст поняття «держава». Основні ознаки держави. Основні функції держави. Роль держави у впорядкуванні життя суспільства. Основні теорії походження держави. Теократична теорія. Космологічна теорія. Патріархальна теорія. Завойовницька теорія. Соціально-економічна теорія. Психологічна теорія. Харизматична теорія. Державна влада і кримінал. Здатність державної влади протистояти криміналу. Здатність криміналу впливати на державну владу. Шляхи і засоби протидії державної влади процесу криміналізації суспільства.

Тема 7. Освіта та виховання у протидії криміналізації соціуму

Роль освіти в соціалізації людини. Зміст понять «освіта» та «виховання». Основні функції освіти. Виховання як фактор соціалізації і протидії криміналізації. Напрями виховної роботи: етичне, естетичне, фізичне, патріотичне виховання. Громадянська освіта. Функціонування соціального порядку під впливом освіти і криміналу. Освіта як соціальний інститут. Освіта як ретранслятор культури. Освіта як інтегратор суспільства. Кримінал як джерело соціального паразитизму. Протидія освіти і криміналу у формуванні моделі майбутнього соціуму.

Змістовий модуль 3. Види кримінальних загроз у житті суспільства

Тема 8. Кримінальні загрози в економічній сфері

Зміст поняття «економіка». Економічна діяльність. Економічна система. Економічні процеси. Економічні відносини. Економічна криза. Поняття власності. Соціально-економічні формації – моделі соціальної організації суспільства. Типи соціально-економічних систем. Ринкова економіка. Одержавлена економіка. Змішана економіка. Шляхи розвитку суспільства в сучасному світі. Економіка як об'єкт і засіб впливу кримінальних елементів. Основні види кримінальних загроз в економічній сфері. Зв'язки бізнесу і криміналу. Загрози в економічній сфері. Рекет. Рейдерство. Тіньова економіка.

Тема 9. Кримінальні загрози в політичній сфері

Зміст поняття «політика». Поняття влади. Види влади. Політична діяльність. Політична система суспільства та її складові. Політичні процеси. Політичні відносини. Політична криза. Роль державної влади у функціонуванні соціального порядку. Кримінал і влада. Вплив влади на кримінал і криміналу на владу. Корупція. Лобізм. Криміналізації органів державної влади та правоохоронних органів. Зв'язки влади і криміналу. Загрози суспільній, національній та державній безпеці.

Тема 10. Кримінальні загрози особі людини

Права людини як об'єкт кримінальних посягань. Зміст поняття «права людини». Основні види прав людини. Громадянські (особисті) права. Політичні права. Соціально-економічні права. Обов'язки громадянина. Взаємозв'язок прав і обов'язків. Механізми забезпечення прав людини. Кримінальний кодекс України. Кримінально-процесуальний кодекс України. Цивільний кодекс України. Цивільний процесуальний кодекс України. Господарський кодекс України. Господарський процесуальний кодекс України. Кодекс України про адміністративні правопорушення.

Тема 11. Кримінальні загрози в соціальній та соціокультурній сфері життя суспільства

Соціальна держава. Соціальна політика. Суспільне відтворення. Соціальна справедливість. Соціальна структура суспільства. Соціальна стратифікація суспільства. Класи і соціальні групи. Соціально-трудові відносини. Праця і капітал. Проблема соціального відчуження. Соціальний паразитизм. Соціальні конфлікти. Класова боротьба. Соціальний розвиток та соціальна деградація. Соціальна та гуманітарні технології маніпулювання свідомістю. Засоби інформаційно-психологічного впливу на людину.

Змістовий модуль 4. Стан безпеки – критерій протидії кримінальним загрозам

Тема 12. Зміна характеру кримінальних загроз в інформаційному суспільстві

Індустріальне суспільство: основні ознаки, властивості, структури та функції. Специфіка управління індустріальним суспільством. Зародження постіндустріального суспільства: зміна соціальної структури та засад функціонування. Теорії інформаційного суспільства. Концепція «віртуального суспільства». Кібернетичний простір і віртуальна реальність. Кібернетична злочинність та кібернетична безпека в сучасному суспільстві.

Тема 13. Становлення соціології безпеки

Соціологія безпеки як галузь наукового знання. Доповідь В. Гейзенана на I Міжнародному конгресі «Наука безпеки» (1990 р.). Концептуальні засади науки безпеки. Ідея створення світової системи безпеки (К. Бут). Формування дослідницького поля соціології безпеки. Соціологія безпеки як галузь науки (В. Кузнецов). Систематизація теоретичних уявлень про розвиток наукових знань про безпеку. Запобігання злочинності як окрема сфера суспільних відносин. Криміногенні ситуації. Криміногенні фактори. Запобігання злочинів як особливий вид соціального управління. Зміст профілактики злочинності. Завдання профілактики злочинів. Принципи профілактики злочинності.

Тема 14. Вимірювання кримінальних загроз – передумова забезпечення безпеки міста

Управління безпекою міського середовища. Фактори ризику та здатність протистояти їм. Процес оцінки управління безпекою. Планування управління безпекою. Методи збору даних з управління безпекою. Вироблення рекомендацій щодо управління безпекою. Стратегія та політика управління безпекою.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год.		Система накопичених балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год.		Семінарські заняття, год.		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Прак зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	14	6	-	8	-	1	-	10	5	15
2	15	14	8	-	6	-	1	-	10	5	15
3	15	14	8	-	6	-	1	-	10	5	15
4	15	14	6	-	8	-	1	-	10	5	15
Усього за змістові модулі	60	56	28	-	28	-	4	-	40	20	60
Підсумковий семестровий контроль залік	30	-	-	-	-	-	30	-	-	-	40
Загалом					90					100	

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин
		о/д ф.
1	2	3

1	Вступ до курсу «Безпека від кримінальних загроз»	2
	Кримінал, бізнес і держава в пострадянській Україні	2
	Теоретичні уявлення про соціогенез і криминогенез	2
2	Мораль як засіб протидії кримінальним загрозам	2
	Право як засіб протидії кримінальним загрозам	2
	Державна влада як засіб протидії кримінальним загрозам	2
	Освіта та виховання у протидії криміналізації соціуму	2
3	Кримінальні загрози в економічній сфері	2
	Кримінальні загрози в політичній сфері	2
	Кримінальні загрози в соціальній сфері життя суспільства	2
	Кримінальні загрози в соціокультурній сфері життя суспільства	2
4	Зміна характеру кримінальних загроз в інформаційному суспільстві	2
	Становлення соціології безпеки	2
	Вимірювання кримінальних загроз – передумова забезпечення безпеки міста	2
Разом		28

6. Темі семінарських занять

№ змістового Модуля	Назва теми	Кількість годин
		о/д ф.
1	2	3
1	Вступ до курсу «Безпека від кримінальних загроз»	2
	Кримінал, бізнес і держава в пострадянській Україні	2
	Теоретичні уявлення про соціогенез і криминогенез	2
2	Мораль як засіб протидії кримінальним загрозам	2
	Право як засіб протидії кримінальним загрозам	2
	Державна влада як засіб протидії кримінальним загрозам	2
	Освіта та виховання у протидії криміналізації соціуму	2
3	Кримінальні загрози в економічній сфері	2
	Кримінальні загрози в політичній сфері	2
	Кримінальні загрози в соціальній сфері життя суспільства	2
	Кримінальні загрози в соціокультурній сфері життя суспільства	2
4	Зміна характеру кримінальних загроз в інформаційному суспільстві	2
	Становлення соціології безпеки	2
	Вимірювання кримінальних загроз – передумова забезпечення безпеки міста	2
Разом		28

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Вступ до курсу «Безпека від кримінальних загроз». Актуальність соціально-криминологічних досліджень. Кризовий стан суспільства. Соціальні хвороби.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь	5

		<p>Соціальна діагностика, соціальна терапія, соціальна хірургія. Процес криміналізації суспільства. Суспільство і кримінальні структури в контексті суспільного відтворення. Особа і кримінальні групи. Кримінальна поведінка, кримінальні відносини. Об'єкт соціально-кримінальних досліджень. Предмет соціально-кримінальних досліджень. Комплексний характер методологічного інструментарію дослідження кримінального світу. Категорії та функції соціально-кримінологічних досліджень.</p>	<p>на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали</p>	
Практичне завдання – написати есе (письмова робота).	Тема есе «Вплив криміналу на життя українського суспільства» (обсягом 2-3 сторінки).	<p>Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів, Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали. Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали.</p>	5	
Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	<p>Теоретичні уявлення про соціогенез і криміногенез. Біблійна версія соціогенезу і криміногенезу. Природничо-науковий погляд на соціогенез і криміногенез (еволюційна теорія). Концепція природженого злочинця (Ч. Ломброзо). Матеріалістична версія прабатьківського гріха (З. Фройд). Метафізичні версії. Уявлення Ф. Ніцше про злочин. Анти-теорія людини (Маркіз де Сад). Марксистське трактування криміногенезу.</p>	<p>Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття</p>	5	

		Соціологічні версії соціогенезу та криміногенезу. Погляди Л. Гумпловича на злочин як соціальне явище. Соціогенез і криміногенез у поглядах М. Ковалевського і П. Сорокіна. Погляди Е. Дюркгейма на злочинність.	змісту – 1-2 бали	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	3	-	-	15
2	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Мораль як засіб протидії кримінальним загрозам. Зміст поняття «мораль». Етика – теорія моралі. Зміст понять: добро, зло, честь, совість, обов'язок, соціальна справедливість, свобода, відповідальність, щастя, смисл життя. Мораль – регулятор суспільних відносин. Підстави моралі: традиції, звичаї і обряди; громадська думка; свідомість особистості. Моральна свідомість. Моральна норма. Моральна оцінка. Основні функції моралі: гуманізуюча, регулятивна, виховна, пізнавальна, комунікативна.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали .	5
	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Право як засіб протидії кримінальним загрозам. Зміст поняття «право». Основні ознаки права. Основні функції права. Роль права у житті суспільства. Відмінності моралі та права. Роль права у функціонуванні соціального порядку. Кримінальне право. Кримінальний кодекс України. Злочин. Кримінальні правопорушення. Види кримінальних покарань. Правова свідомість.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали .	5

	Практичне завдання – Написати есе (письмова робота)	Тема есе «Освіта і виховання як засоби протидії кримінальним загрозам» (обсягом 2-3 сторінки).	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	5
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	3	-	-	15
3	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Кримінальні загрози в економічній сфері. Зміст поняття «економіка». Економічна діяльність. Економічна система. Економічні процеси. Економічні відносини. Економічна криза. Поняття власності. Соціально-економічні формації – моделі соціальної організації суспільства. Типи соціально-економічних систем. Ринкова економіка. Одержавлена економіка. Змішана економіка. Шляхи розвитку суспільства в сучасному світі. Економіка як об'єкт і засіб впливу кримінальних елементів. Основні види кримінальних загроз в економічній сфері. Зв'язки бізнесу і криміналу. Загрози в економічній сфері. Рекет. Рейдерство. Тіньова економіка.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали .	5
	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Кримінальні загрози в політичній сфері. Зміст поняття «політика». Поняття влади. Види влади. Політична діяльність. Політична система суспільства та її складові. Політичні	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій	5

		процеси. Політичні відносини. Політична криза. Роль державної влади у функціонуванні соціального порядку. Кримінал і влада. Вплив влади на кримінал і криміналу на владу. Корупція. Лобізм. Криміналізації органів державної влади та правоохоронних органів. Зв'язки влади і криміналу. Загрози суспільній, національній та державній безпеці.	відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали .	
	Практичне завдання – Написати есе (письмова робота)	Тема есе «Людина перед викликом кримінальних загроз в українському суспільстві» (обсягом 2-3 сторінки).	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів . Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	5
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	3	-	-	15
4	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Зміна характеру кримінальних загроз в інформаційному суспільстві. Індустріальне суспільство: основні ознаки, властивості, структура та функції. Специфіка управління індустріальним суспільством. Генеза постіндустріального суспільства: зміна соціальної структури та засад функціонування. Теорії інформаційного суспільства. Концепція «віртуального суспільства». Кібернетичний простір і віртуальна реальність. Кібернетична злочинність та кібернетична безпека в сучасному суспільстві.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали .	5

	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Становлення соціології безпеки. Соціологія безпеки як галузь наукового знання. Доповідь В. Гейзенана на I Міжнародному конгресі «Наука безпеки» (1990 р.). Концептуальні засади науки безпеки. Ідея створення світової системи безпеки (К. Бут). Дослідницьке поле соціології безпеки. Систематизація теоретичних уявлень про розвиток наукових знань про безпеку. Запобігання злочинності як окрема сфера суспільних відносин. Криміногенні ситуації. Криміногенні фактори. Запобігання злочинів як особливий вид соціального управління. Зміст профілактики злочинності. Завдання профілактики злочинів. Принципи профілактики злочинності.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали .	5
	Практичне завдання – Написати есе (письмова робота)	Тема есе «Шляхи посилення безпеки населення міста від кримінальних загроз» (обсягом 2-3 сторінки)	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів . Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	5
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	3	-	-	15
Усього за змістові модулі	12			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5

Залік	Теоретичне завдання – відповідь на питання білета заліку	Питання підготовки: 1. Актуальність соціально-кримінологічних досліджень. 2. Кризовий стан суспільства і соціальні хвороби. 3. Об'єкт і предмет соціально-кримінологічних досліджень. 4. Методологічний інструментарій дослідження кримінального світу. 5. Зміст трансформації пострадянського українського суспільства. 6. Роль бізнесу в процесах трансформації українського суспільства. 7. Роль криміналу в трансформації українського суспільства. 8. Джерела дослідження кримінального світу в пострадянській Україні. 9. Зміни в соціальному управлінні пострадянської України. 10. Біблійна версія соціогенезу і криминогенезу. 11. Природничо-науковий погляд на соціогенез і криминогенез. 12. Матеріалістична версія соціогенезу і криминогенезу. 13. Метафізичні версії соціогенезу і криминогенезу. 14. Соціологічні версії соціогенезу та криминогенезу. 15. Мораль і право як засоби протидії кримінальним загрозам. 16. Мораль як засіб протидії кримінальним загрозам. 17. Право як засіб протидії кримінальним загрозам.	Кількість питань на які надано повну змістовну відповідь (1 питання – 5 балів) – усього 2 питання. 5 балів – відповідь логічна, повна й аргументована 3-4 бали – відповідь логічна й послідовна, але окремі аспекти не розкриті 1-2 бали – відповідь поверхова, студент знає основні поняття	10
-------	--	---	--	-----------

		<p>18. Вплив криміналу на соціальний порядок.</p> <p>19. Державна влада як засіб протидії кримінальним загрозам.</p> <p>20. Здатність криміналу впливати на державну владу.</p> <p>21. Освіта і виховання як засоби протидії криміналізації соціуму.</p> <p>22. Кримінал і трансформація соціоісторичного організму України.</p> <p>23. Кримінальні загрози в економічній сфері.</p> <p>24. Типи соціально-економічних систем.</p> <p>25. Шляхи розвитку суспільства в сучасному світі.</p> <p>26. Зв'язки бізнесу і криміналу.</p> <p>27. Загрози в економічній сфері: рекет і рейдерство.</p> <p>28. Тіньова економіка – джерело і наслідок криміналізації суспільства.</p> <p>29. Роль державної влади у функціонуванні соціального порядку.</p> <p>30. Кримінал і влада.</p> <p>31. Криміналізації органів державної влади та правоохоронних органів.</p> <p>32. Загрози суспільній, національній та державній безпеці.</p> <p>33. Права людини як об'єкт кримінальних посягань.</p> <p>34. Механізми забезпечення прав людини.</p> <p>35. Соціальна політика як засіб протидії криміналізації суспільства.</p> <p>36. Соціальне відчуження як фактор криміналізації суспільства.</p> <p>37. Соціальний паразитизм як підґрунтя криміналізації</p>		
--	--	--	--	--

		<p>суспільства.</p> <p>38. Соціальний розвиток та соціальна деградація в контексті криміналізації.</p> <p>39. Соціальні та гуманітарні технології маніпулювання свідомістю.</p> <p>40. Зміна характеру кримінальних загроз в інформаційному суспільстві.</p> <p>41. Кримінал в індустріальному суспільстві.</p> <p>42. Специфіка управління індустріальним суспільством.</p> <p>43. Постіндустріальне суспільство: засади функціонування.</p> <p>44. Теорії інформаційного суспільства.</p> <p>45. Концепція «віртуального суспільства».</p> <p>46. Кібернетична безпека в сучасному суспільстві.</p> <p>47. Систематизація наукових знань про безпеку.</p> <p>48. Запобігання злочинності як окрема сфера суспільних відносин.</p> <p>49. Запобігання злочинів як особливий вид соціального управління.</p> <p>50. Профілактика злочинності.</p> <p>51. Управління безпекою міського середовища.</p> <p>52. Методи збору даних з управління безпекою.</p>		
	Виконання підсумкового тесту в системі Moodle	<p>Тестові завдання за адресою в системі Moodle:</p> <p>https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12730</p>	За виконання підсумкового тесту студент може отримати до 10 балів .	10
	Практичне завдання – індивідуальна робота студента, що передбачає розробку програми соціологічного дослідження з	<p>Теми для розробки студентами програми соціологічного дослідження:</p> <p>1. Стан безпеки населення міста від кримінальних загроз.</p>	Критеріями оцінювання є наявність визначених складових у розробленій програмі соціологічного дослідження:	20

	<p>проблем безпеки від кримінальних загроз. Розробка має бути до початку екзамену представлена у вигляді презентації обсягом 12-15 файлів. Студент повинен публічно захистити свій проект конкретного соціологічного дослідження перед студентами групи і викладачем.</p> <p>Зміст презентації включає: 1) титульний лист, у якому вказано прізвище та ім'я автора, назву теми дослідження; 2) актуальність обраної проблеми дослідження; 3) мета і завдання дослідження; 4) предмет дослідження; 5) основні методи дослідження; 6) основні ідеї теорій і концепцій, на які спирається дослідження; 7) список джерел, що були використані при підготовці заняття.</p>	<p>2. Стан безпеки правоохоронного органу від кримінальних загроз. 3. Стан безпеки навчального закладу від кримінальних загроз. 4. Стан безпеки медичної установи від кримінальних загроз. 5. Стан безпеки журналістів від кримінальних загроз. 6. Стан безпеки державних службовців безпеки населення міста від кримінальних загроз. 8. Стан безпеки державної влади від кримінальних загроз. 9. Стан безпеки регіону від кримінальних загроз. 10. Стан безпеки студентської молоді від кримінальних загроз.</p> <p>Обсяг роботи – не менше 12 сторінок.</p>	<p>1) титульний лист, у якому вказано прізвище та ім'я автора, назву теми дослідження; 2) актуальність обраної проблеми дослідження; 3) мета і завдання дослідження; 4) предмет дослідження; 5) основні методи дослідження; 6) основні ідеї теорій і концепцій, на які спирається дослідження; 7) розробка заняття ґрунтується на сучасній літературі – 18-20 балів</p> <p>Повна або часткова відсутність одного з названих критеріїв – 15-17 балів.</p> <p>Повна або часткова відсутність двох із названих критеріїв – 12-14 балів.</p> <p>Повна або часткова відсутність трьох із названих критеріїв – 9-11 балів.</p> <p>Повна або часткова відсутність чотирьох із названих критеріїв – 5-8 балів.</p> <p>Повна або часткова відсутність п'ятьох із названих критеріїв – 1-4 бали.</p>	
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Дрьомін В. М. Злочинність як соціальна практика : інституціональна теорія криміналізації суспільства : монографія. Одеса : Юридична література, 2009. 616 с.
2. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія. Київ : НІСД, 2013. 104 с.

3. Кримінологія : підручник / за заг. ред. Л. С. Сміяна, Ю. В. Нікітіна. Київ : Національна академія управління, 2010. 496 с.
4. Ризики в сучасному нестабільному суспільстві: соціальні і культурні виміри; за ред. Л.Г. Скокової. Київ: Інститут соціології НАН України, 2021. 295 с.
5. Рущенко І. П. Соціологія злочинності : монографія. Харків: Вид-во Націон. ун-ту внутр. справ, 2001. 370 с.

Додаткова

1. Барановський О. І. Філософія безпеки : монографія : у 2 т. Київ : УБС НБУ, 2014. Т. 1 : Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів. 831 с.
2. Барановський О. І. Філософія безпеки : монографія : у 2-х т. Київ: УБС НБУ, 2014. Т. 2 : Безпека фінансових інститутів. 716 с.
3. Викторов А. Ш. Введение в социологию безопасности: курс лекций. Москва : Канон + РООИ Реабилитация, 2008. 568 с.
4. Гидденс Э. Социология. М.: Эдиториал УРСС, 1999. 704 с.
5. Горбулін В. Система оцінок зовнішніх і внутрішніх ризиків та загроз національній безпеці України / В. Горбулін, С. Пирожков та ін. Київ : ДП НВЦ Євроатлантикінформ, 2005. Вип. 16. С. 91.
6. Дрьомін В. М. Інституціоналізм як кримінологічна теорія і метод дослідження злочинності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 1(7). С.112-16.
7. Зелінский А. Ф. Кримінологія. Харьков : Рубикон, 2000. 240 с.
8. Золотарева Ю.И. Маргинализация общества как фактор его криминализации. *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства* : Зб. наук. пр. Харків, 2004. С. 307–309.
9. Кримінологія : підручник / за заг. ред. Л. С. Сміяна, Ю. В. Нікітіна. Київ : Національна академія управління, 2010. 496 с.
10. Кузнецов В. Н. Социология безопасности: учебное пособие. Москва : КДУ, 2009. 422 с.
11. Прозументов Л.М., Шеслер А.В. Общесоциальные детерминанты преступности. *Всероссийский кримінологический журнал*. 2018. Т. 12, № 1. С. 5–14.
12. П'ясецька-Устич С.В. Феномен корупції в Україні (політико-економічний аналіз). *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Випуск 14. С. 20-25.
13. Соціальна безпека: теорія та українська практика: Монографія. За ред. І. Ф. Гнибіденка, А. М. Колота, В. В. Рогового. Київ: КНЕУ, 2006. 292 с.
14. Социология безопасности : учеб. пособие для студентов пед. вузов / авт.-сост. Е. А. Цыглакова. Николаев, 2009. 196 с.
15. Читадзе Н. Глобальные измерения организованной преступности и пути предотвращения угроз на международном уровне. *Connections QJ* 15, № 3 (2016). P. 19-36. URL: <https://doi.org/10.11610/Connections.rus.15.3.02>
16. Ярочкин В. И., Бузанова Я. В. Теория безопасности. Москва : Академический Проект : Фонд Мир, 2005. 176 с.

Інформаційні джерела:

1. Бандурка О. М. Боротьба зі злочинністю в аспекті її організації / О. М. Бандурка, О. М. Литвинов. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 3. С. 9-19. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_3_3
2. Бандурка О. М. Поняття та сутність механізму протидії злочинності / О. М. Бандурка, О. М. Литвинов. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 1. С. 7-14. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_1_3
3. Бандурка О. М. Система протидії злочинності: поняття та сутність / О. М. Бандурка, О. М. Литвинов. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 2. С. 168-177. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_2_17
4. Гладкова Є. О. Функціональний зміст прогнозування у сфері протидії злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 2. С. 178-186. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_2_18

5. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. Кн. 3 : Практична кримінологія. Київ : Ін Юре, 2008. 320 с.
6. Колодяжний М. Г. Кримінологічний аналіз японської моделі запобігання злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 3. С. 20-33. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_3_4
7. Кузин С. Донецкая мафия. Издательский дом «Полиграфкнига», 2006. URL: https://royallib.com/book/kuzin_sergey/donetskaya_ma
8. Ланцедова Ю. О. Вплив новітніх доктрин юриспруденції на розвиток антикримінальної галузі права, криміналістики та інших наук антикримінальної спрямованості. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 2. С. 262-274. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_2_25
9. Орлов Ю. В. Концептуальні засади протидії політичній злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 1. С. 224-236. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_1_20
10. Орлов Ю. В. Концептуальні засади протидії політичній злочинності (закінчення статті). *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 2. С. 196-209. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_2_20
11. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року Про Стратегію національної безпеки України. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>
12. Сапронов В. В. Идеи к общей теории безопасности. URL : http://обж.пф/data/documents/sapronov_teoriya.pdf
13. Фіалка М. І. До проблеми визначення змісту терміна «кримінологічна характеристика злочинності». *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 1. С. 237-246. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_1_21
14. Шаблистий В. В. Суспільна небезпека (небезпечність) у кримінальному праві в епоху постмодерну. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 3. С. 112-124. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_3_12
15. Юртаєва К. В. Актуальні проблеми кримінально-правової протидії тероризму в Україні. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 1. С. 200-211. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_1_18
16. Ярмиш Н. О. Поняття громадської безпеки. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 3. С. 236-243. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_3_23